

Etiska överväganden

Torsten Mossberg

f.d. medicinalråd

f.d. ordförande i Läkarförbundets
etik- och ansvarsråd, EAR

Etik

De svåraste besluten

- att låta bli att behandla
- att avbryta en behandling

Etik

Värderingar: Vilka tillstånd som är

- önskvärda /bra
- resp. icke önskvärda/dåliga

Vårt handlande:

- vad vi bör göra, vilka handlingar som är de rätta
- vilka vi bör vara, vilka karaktär vi vill utveckla

Etiskt ramverk

Fyra principer:

- Värna autonomin
- Gör nytta-skapa värde för patienten
- Undvik att skada
- Eftersträva rättvisa.

”The Georgetown Mantra” i Principles of Biomedical Ethics, Beauchamp & Childress

Etik och juridik

Etiska normer har legat till grund för utformning av de bindande reglerna i lagar och föreskrifter t.ex. Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och patientsäkerhetslagen(PSL)

Ex:

- Prioriteringar
- Vetenskap och beprövad erfarenhet
- Samråd med patienten

Lagstiftning

Socialtjänstlagen, rättighetslag
Brukaren ska ha ”**Rimlig levnadsnivå**”

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL),
skyldighetslag ”**God vård**” ska levereras

HSL, PSL: Sakkunnig och omsorgsfull vård

Vilka tillhör HoSj-personalen?

Den som har legitimation och den som biträder legitimerad utövare (1 kap.4§ PSL)

Ansvar

Hälso- och sjukvårdspersonalen har ett **självständigt ansvar** för sitt handlande (6 kap.2§ PSL)

Sakkunnig vård

Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överenskommelse med vetenskap och beprövad erfarenhet (6 kap.1§ PSL)

Samråd

Vården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Frivillighet

All sjukvård är frivillig för patienten. Den enskilde patienten avgör om hen vill ta emot den behandling som erbjuds.

Endast med stöd av *smittskyddslagen* och *lagen om psykiatrisk tvångsvård, (LPT)* får behandling mot patientens vilja genomföras.

WMA Declaration of Geneva (The Physician's Pledge)

AS A MEMBER OF THE MEDICAL PROFESSION: I solemnly
pledge to dedicate my life to the service of humanity

Läkarförbundets etiska regler

- 1. Läkaren ska i sin gärning alltid ha patientens hälsa som det främsta målet och om möjligt bota, ofta lindra och alltid trösta.*
- 2. Läkaren ska besinna vikten av att skydda människoliv och får aldrig vidta åtgärder som syftar till att påskynda döden.*
- 4. Läkaren ska handla i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet, sträva efter att utveckla sina kunskaper och färdigheter, efter bästa förmåga utveckla och förmedla kunskap till gagn för patienter och hälso- och sjukvårdens utveckling samt påtala brister i verksamheten.*
- 6. Läkaren ska aldrig frångå principen om människors lika värde och aldrig utsätta en patient för diskriminerande behandling eller bemötande.*

Etiska principer för prioritering

- **Människovärdesprincipen**
Grunden är de mänskliga rättigheterna:
Alla är födda fria, lika i värde och rättigheter
- **Behovs och solidaritetsprincipen**
Resurserna ska satsas där behovet är störst
- **Kostnadseffektivitetsprincipen**
Rimlig relation mellan kostnader vid val mellan olika åtgärder

Vilka ska opereras/få intensivvård?

- De som har störst behov?
- Ska vi ta hänsyn till kronologisk ålder?
till biologisk ålder?
- Ska vi behandla bara dem som bedöms ha nytta av (den tekniska vården) och överleva?

Undvik övervård, överväg behandlingsbegränsning

Avbrytande av livsuppehållande behandling

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:7) om livsuppehållande behandling

Att stänga av respirator, avbryta näringstillförsel, avstå från kirurgiskt ingrepp är tillåtet och förenligt med god etik om

- fortsatt behandling inte är i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet
- en beslutskapabel, välinformerad patient själv begär att behandlingen ska avbrytas

EAR-diskussioner:

- **Livets början**
 - Surrogatmödraskap
 - Abort
 - HLR vecka 22?
- **Livets slut**
 - Dödshjälp
- Tystnadsplikt- sekretess
- Olämpligt beteende, t.ex. pedofili
- Olämplig marknadsföring
- Etik vid pandemin

Principer som bör vägleda varje beslut

- Värna patientens autonomi. Vad vill patienten?
- Gör nytta-skapa värde för patienten. Skapar ett ingrepp den största nyttan för närvarande?
- Undvik att skada
- Eftersträva rättvisa. Använd resurserna rätt?

Etiskt råd- etisk analys

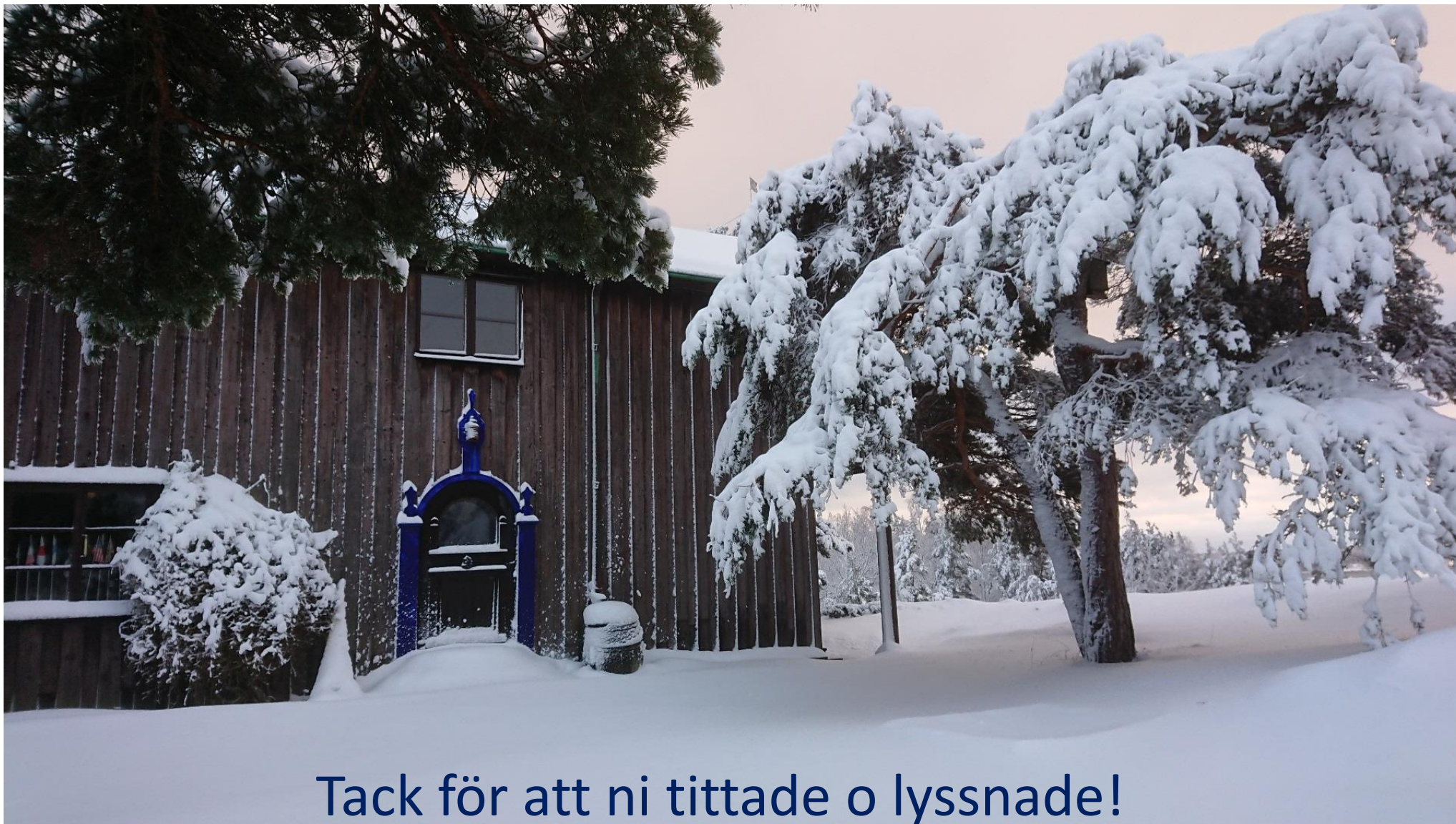
- Fakta, vad gäller frågan, alternativ
- Vilka etiska regler/principer är relevanta
- Konsekvenser av olika alternativ
- Klargör olika aktörers intressen, avsikter och önskningar
- Eftersträva enighet

Etik

Det svåraste besluten

Våga ta beslut!

Och dokumentera dina
överväganden.

Tack för att ni tittade o lyssnade!